

سرمقاله

اعلان جنگ ایران به متفقین و روش انجام آن

کوروش احمدی

دبیرمات‌پیشین

دیروز (۱۷ شهریور) هشتادودومین سالگرد اعلان جنگ ایران به آلمان در جریان جنگ جهانی دوم بود. این واقعه علاوه بر اینکه از نظر تاریخ سیاست خارجی ایران حائز اهمیت است، از نظر تفسیر دولت و مجلس وقت از قانون اساسی و اختیارات شاه، مجلس و دولت نیز اهمیت دارد. در زیر این واقعه به اختصار از هر دو جنبه بررسی شده است.

۱- بعد از اینکه ایران در سوم شهریور ۱۳۲۰ و به‌رغم اعلام بی‌طرفی در جنگ دوم مورد تجاوز شوروی و انگلیس قرار گرفت و رضاشاه در ۲۵ شهریور استعفا داد و در ششم مهر کشور را ترک کرد، دولت وقت دو اقدام مهم انجام داد؛ نخست اینکه با تصویب مجلس در ششم بهمن ۱۳۲۰، یک پیمان اتحاد بین ایران، انگلیس و شوروی در ۹ بهمن منعقد شد. مطابق این پیمان، دولت‌های انگلیس و شوروی بر احترام به تمامیت ارضی، حاکمیت ملی و استقلال ایران تأکید کردند و متعهد شدند حداکثر ظرف شش ماه پس از پایان جنگ با آلمان خاک ایران را ترک کنند. در مقابل، دولت ایران متعهد شد تمام راه‌ها و وسایل ارتباطی خود را به طور کامل و برای هر منظور، ازجمله حمل اسلحه به شوروی، در اختیار متفقین قرار دهد. در جریان بحث راجع به این پیمان، محمدعلی فروغی، نخست‌وزیر وقت، اشغال ایران را نتیجه اشتباهاتی دانست که دولت پیشین [دولت رضاشاه] مرتکب شده بود (صورت مذاکرات مجلس سیزدهم، ۵ بهمن ۱۳۲۰). برخلاف برخی برداشت‌ها که ابتکار پیمان اتحاد با شوروی و انگلیس را به فروغی نسبت می‌دهند، اسناد دیپلماتیک آمریکا و انگلیس روشن کرده که این دو کشور با مشاهده تحركات و تبلیغات نیروهای شوروی در مناطق شمالی ایران و تلاش آنها برای تبلیغ کمونیسم و تشویق تجزیه‌طلبی، پیمان اتحاد را مطرح و مقدمات آن را فراهم کردند (حسین مکی، تاریخ بیست‌ساله، ج ۷، صص. ۳۰۱-۲۹۰).

یادداشت

تهران، غرب، بازی آخر

حامدنفی‌لو

کارشناس سیاست خارجی

اگر شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در نشست پیش‌رو تصمیمی علیه ایران اتخاذ کند و تهران در واکنش، از پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای خارج شود، آنچه رخ می‌دهد، نه یک تحول فنی بلکه یک چرخش راهبردی در سیاست بین‌الملل خواهد بود. این خروج، نه از سر انفعال یا هیجان بلکه از دل یک منطق سیاسی شکل می‌گیرد که سال‌هاست در برابر فشار، تبعیض و بی‌اعتمادی ایستاده است. تهران در این نقطه، نه به دنبال تقابل بی‌هدف است و نه به دنبال بازگشت به بازی‌های تکراری دیپلماتیک، بلکه به دنبال بازتعریف جایگاه خود در نظامی است که دیگر مشروعیتش را از دست داده. بازی آخر، زمانی آغاز می‌شود که طرف مقابل تصمیم می‌گیرد مسیر تعامل را ببندد و ایران نیز تصمیم می‌گیرد قواعد بازی را خودش بنویسد.

خروج از NPT، در چنین شرایطی به معنای پایان تعهد به سازوکاری است که سال‌هاست به ابزاری برای محدودسازی تبدیل شده. سازوکاری که در ظاهر، نظم را حفظ می‌کند، اما در عمل، حقوق مشروع کشورهایی را که خارج از دایره قدرت‌های هسته‌ای هستند، نادیده می‌گیرد. ایران، با سوابق‌ای طولانی در همکاری فنی، بازرسی‌های گسترده و پایبندی به تعهدات، بارها نشان داده که نه به دنبال انحراف است و نه به دنبال بازی با امنیت جهانی، اما وقتی همین همکاری‌ها تبدیل به ابزار فشار می‌شوند و نهادهای بین‌المللی به جای بی‌طرفی، نقش سیاسی ایفا می‌کنند، خروج از پیمان نه‌فقط قابل دفاع بلکه ضروری می‌شود.

تصمیم شورای حکام اگر در قالب قطع‌نامه‌ای هشدارآمیز یا راجع پرونده به شورای امنیت باشد، عملاً نشان‌دهنده پایان ظرفیت دیپلماسی فنی خواهد بود. چنین تصمیمی، نه براساس داده‌های فنی بلکه تحت فشار سیاسی اتخاذ می‌شود و پیام روشنی دارد؛ مسیر تعامل بسته شده و طرف مقابل به دنبال اعمال فشار حداکثری از مسیر حقوقی و ساختاری است.

سه‌شنبه ۱۸ شهریور ۱۴۰۴
۱۶ ربیع‌الاول ۱۴۴۷
۹ سپتامبر ۲۰۲۵
سال بیست‌ودوم
شماره ۵۲۰۰
۳۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

گزارش «شرق» از اقدامات تخریبی در جاده‌ای غیرقانونی در جنگل شفت گیلان

زیر فشار شبکه زمین‌خواران

زینب رحیمی:اداره محیط زیست گیلان از فشار فراقانونی کانون‌های قدرت برای جاده‌کشی در جنگل هیرکانی انتقاد کرده؛ جنگل‌هایی که به‌عنوان میراث طبیعی جهانی در یونسکو ثبت شده است. روز شنبه اول شهریور امسال، در منطقه حفاظت‌شده گشترودخان چهار نفر که هویت آنها مشخص نیست، با یک دستگاه بولدوزر، هشت‌ونیم کیلومتر از جنگل هیرکانی را تخریب کردند. بنا بر گفته مدیر روابط‌عمومی منابع طبیعی استان گیلان، راننده بولدوزر از سمت

نادره رضایی معاون هنری وزارت ارشاد، حجت میرزایی مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری و حسین علایی مدیرعامل صندوق بازنشستگی فولاد با فشارهای بیرونی از سمت خود برکنار شدند

سه برکناری در یک روز

صفحات ۴ و ۱۲

یادداشت

چرا ترسیده‌ایم؟!

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

که به نظر ثمربخش واقع شده و در کنار سایر تحولات، درک اجتماعی را از سرمایه‌داری، بنگاهداری و... تغییر داده و در سمت مثبت ذهنیت جامعه نشانده است. چنان‌که حتی سربالی پرمخاطب (تاسیان- تینا پاکروان) با شخصیت‌پردازی مثبت از یک سرمایه‌دار ساخته شد که شاید اولین نمونه در نوع خود باشد (فراموش‌شدگان- تجارت فردا -۱۴۰۴/۵/۱۸). یادداشت اخیر سه فعال سیاسی (عبدی، زاهد و مهاجری) به نحوی گذرا این تحول گفتمانی را نشان می‌دهد: «ما جوانان نسلی هستیم که با گرایش ضدسرمایه‌داری و مخالف با سازوکار اقتصاد بازار، وارد میدان سیاست شدیم... . سرمایه‌دار به‌عنوان موجودی خون‌آشام و... شناخته و معرفی می‌شد و به تبع آن سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی و رقابت از اقتصاد ایران رخت برپست و در عوض نظام کنترلی و قیمت‌گذاری ارز وکالا و نرخ بهره و توزیع کوپنی و اقتدار دولتی جای آن را گرفت... غیرمنصفانه نیست اگر بگوییم خسارتی که از این ناحیه به کشور وارد شد، کمتر از زبان‌های تخریب جنگ نبود» (اعتماد-۱۴۰۴/۶/۱۵).

یادداشت

بیراهه اصلاح ساختار بودجه

ابوالفضل گرمایی

ناتوانی در تامین منابع دولت در میانه هر سال، به‌گونه‌ای بحث کسری بودجه را داغ می‌کند که انگار چند ماه قبل‌تر هیچ توافقی بر سر ارقام لایحه بودجه وجود نداشته است. لزوم «اصلاح ساختار بودجه» هم همیشه پس از بحث مکرر کسری سر برمی‌آورد تا هر بار خبر از وجود یک چالش ساختاری در امر بودجه‌ریزی دهد. چالشی که اگر چه ابعاد آن بزرگ ترسیم می‌شود، ولی جزئیات آن قرار است همیشه مبهم بماند. بر این اساس، می‌توان هر بار بدون کوچک‌ترین فهمی از ساختار، دل را به دریا زد و با چشمان بسته، تیغ جراحی اقتصادی را بر کالبد نحیف «اقتصاد مردم» فرو کرد. پاسخ تمام پرسش‌هایی که درباره بدترشدن اوضاع پس از هر بار جراحی می‌پرسند نیز این است: «ساختار‌ها هنوز مشکل دارند». این بار نیز وزیر اقتصاد دولت پزشکیان با اشاره به کسری ۸۰۰ تریلیون تومانی، از «اصلاح ساختار بودجه» سخن

گفته که هزینه‌های سیاسی را به همراه خواهد داشت. با وجودی که قرار است همه چیز پشت پرچسب ساختار پنهان بماند، می‌توان گستره موشکافی را افزایش داد و پرده از پرده بزرگ حقیقت بزرگ برداشت. ساختار بودجه هر کشور چیزی فرای ساختار اقتصادی آن نیست و دقیقاً در داخل آن تعریف می‌شود. ساختار اقتصاد، شبکه‌ای سازمان‌یافته از روابط میان نهادهای تولید، توزیع و مصرف است که به کل نظام اقتصادی معنا و انسجام می‌بخشد. اگر کاربست نظام اقتصادی (ساختار اقتصادی)

در «شرق» امروز می‌خوانید: پزشکیان: از وحدت صحبت می‌کنیم، اما مدام دعوا داریم • رئیس قوه قضائیه: در حادثه بندر شهید رجایی دستگاه‌های متعدد و افرادی مقصر شناخته شده‌اند

برگزیده‌ها

مرکز آمار از چرایی هزینه‌های سرسام‌آور خودرو و حمل‌ونقل در مرداد ۱۴۰۴ می‌گوید

جاده داغ گرانی؛ از فرمان خودرو تا صندلی اتوبوس

گزارش «شرق» درباره ابتلا به «ADHD»: اختلال کم‌توجهی و بیش‌فعالی از شبکه‌های اجتماعی تا دنیای واقعی

نگاه فانتزی به یک اختلال جدی

اهداف سفر عراقچی، به مصر در سایه مذاکرات هسته‌ای و تنش‌های منطقه‌ای

از غزه تا غنی‌سازی

بار دیگر مصدق، نفت و کودتا

«شرق» حضور بازیکنان رزومه‌دار را در گفت‌وگو با نامجومطلق و کرمانی مقدم بررسی می‌کند

آذین‌بندی لیگ با ستاره‌های خارجی

نگاه

فقدان زیبایی‌شناسی در تبلیغات شهری برای چشمان تهران یادداشتی از رضا صدیق

رافائل گروسی: در گفت‌وگوهای ایران و آژانس پیش‌رفت‌هایی حاصل شده است

خط باریک امید

۲- از منظر نظام حکمرانی نیز به نظر می‌رسد تا حدودی با این درک جدید از سرمایه‌دار و توسعه و پیشرفت در چارچوب منطق بازار موافق بوده و با برون‌گرایی اقتصادی (منشور اقتصاد مقاومتی) همراه شده و در اسناد قانونی نیز بر ضرورت جذب سرمایه‌گذاری خارجی و حمایت از کارآفرینان و بخش خصوصی و... تأکید کرده است. اما این حرکت در مدار علم اقتصاد و تجربه کشورهای موفق در امر توسعه، در این سال‌ها از دو سو مورد تهدید و تحدید قرار گرفته است: پوپولیسم داخلی و تحریم‌های خارجی. روی کار آمدن دولت پوپولیست نهم اولین ضربه بزرگ را به این روند زد و جهت‌گیری اقتصاد کشور را از صنعت و توسعه صنعتی در پیوند با بازار و زنجیره و تولید جهانی و متکی به صنایع کوچک و متوسط و تولید فناوریانه و کارآفرینان مستقل به سمت اقتصادی توزیعی و یارانه‌ای و منبع‌محور و درون‌گرا و بنگاه‌های شبه‌دولتی و خصولتی برآمده از اجرای غلط سیاست‌های کلان اصل ۴۴ منحرف کرد. دومین واقعه نیز تحریم‌های بین‌المللی در همان سال‌ها بود که عملاً فضای رانتی، توزیعی و ضدصنعتی را با تشدید ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های تجاری و افزایش ریسک‌های اقتصادی و سرکوب قیمت‌ها و... گسترده‌تر و عمیق‌تر کرد. نتیجه این دو روند، هرچه کوچک‌ترشدن اقتصاد صنعتی و بزرگ‌ترشدن اقتصاد رانتی و صادرات مواد خام و کمتر فراوری‌شده و صنعتی متکی به منابع انرژی ارزان بوده است. چنان‌که سهم صنعت از تولید ناخالص داخلی از ۱۹.۵ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۱۲.۵ درصد در سال ۱۳۹۹ سقوط کرد و سهم صنایع ساخت‌محور از تولیدات صنعتی کشور نیز در چند دهه اخیر روند نزولی داشته و از ۱۲ به ۱۰ درصد کاهش یافته و...

یادداشت

هدیه‌ای از جنس نقد

مجمع جهانی تقریب مذاهب

سیدمحمدعلی ابطحی

من از کسانی هستم که در خیلی از سمینارهای خارجی شرکت کرده‌ام و دوست دارم هرچه بیشتر دعوت شوم. خدا قسمت همه کند؛ سمینارهای خارجی با پرداخت بلیت، اقامتگاه، غذا و احیاناً چرپِ مقبول... هفته وحدت سال‌هاست در ایران مشتریانی دارد که خیلی این هفته را به دلایل فوق‌الاشاره دوست دارند. دعوت می‌شوند به ایران و اقامت. این را برای فروکاستن از زحمات دوستان در مجمع دارالتقریب نمی‌گویم. معتقدم دوران این‌س حضورهای فیزیکی و خرج‌های تبلیغاتی مستقیم تمام شده است. مجموعه متولی، مؤسسه‌ای است به نام «مجمع جهانی تقریب اسلامی». هفته وحدت در سال‌های اول انقلاب توسط مرحوم آیت‌الله منتظری اعلام شد. بین شیعیان و سنی‌ها در روز تولد پیامبر اعظم اختلاف تاریخی هست؛ سنی‌ها ۱۲ ربیع‌الاول و شیعیان ۱۷ ربیع‌الاول را روز تولد می‌دانند. این یک هفته بین این دو نظریه تاریخی اسمش شد «هفته وحدت». به همین دلیل از سال‌های اول، مجموعه‌ای از هواداران انقلاب از میان سنی‌ها و شیعیان دعوت می‌شوند که در ایران حضور یابند.

سازمان خصوصی سازی
SHARH FOUNDATION

نوبت اول

«خلاصه آگهی عرضه عمومی»

شناسه آگهی ۱۹۹۶۸۵۰

رجوع به صفحه ۴

م الف ۲۱۴۶

سازمان خصوصی سازی
SHARH FOUNDATION

نوبت دوم

«خلاصه آگهی عرضه عمومی»

شناسه آگهی ۱۹۹۳۶۱۸

رجوع به صفحه ۴

م الف ۲۰۵۲

سازمان آگهی‌های روزنامه شرق

۸۶۰ ۳۶ ۱۱۹

WWW.SHARGHDAILY.IR

ارتباط با روزنامه شرق

T.ME/ALOSHARGH

WWW.SHARGHDAILY.IR